

Puheita Suomen kansalle N:o 4-5

Pekka Ervast

Mitä opimme sodasta ja vallankumouksesta?

Helsingissä 1917
Teosofinen Kirjakauppa ja Kustannusliike
Postiosote: Äggelby

Arvoisalle lukijalle:

Tässä kirjoituksessa olen rohjennut lausua mielipiteitä aineesta, joka on ulkopuolella tavallisia uskonnollisia tutkimuksiani. Koska on mahdollista, että poiketessani tällä tavalla poliittisten päiväkysymysten vieraalle alalle olen vain asettanut näytteille oman typeryyteni ja kömpelyyteni, pyydän erityisesti huomauttaa, että yksin vastaan sanoistani ja etten tiedä, missä määrin teosofi-veljeni kannattavat mielipiteitáni.

P. E.

TAMPEREELLA 1917
TAMPEREEN SENTRAALIKIRJAPAINOSSA

Mitä opimme sodasta ja vallan- kumouksesta?

I.

Maailma palaa. Kohta on kolme vuotta kulunut siitä, kun se tuleen syttyi, mutta vielä tulta ei ole saatu sammumaan, yhä vielä loimuavat liekit uhkaavina pärskyvät. Eikä tämä tulipalo hävitä ainoastaan taloja ja maita, kaupunkeja ja kyliä; siinä ihmisetkin saavat surmansa; mitkä palavat kuoliaaksi, mitkä kärventyvät, mitkä haavottuvat; puhutaan jo kymmenistä miljoonista. Ja tämä tulipalo on murhapolttoa, sillä sen ovat ihmiset itse sytyttäneet. . .

Mitä on sota? Se on uskon vararikko, se on henkisen heikkouden tunnustus:

«Oi sinä maailmoiden Jumala, joka meidät tälle tähdelle olet heittänyt, minkälaisiksi houkkioiksi sinä olet meidät luonut! Katso, kuinka sokeita me olemme ja kuinka heikkoja. Me emme usko hyvän voimaan, emme rakkauteen emmekä järkeen. Me emme tunne itsessämme hengen aateluutta, totuuteen aurinko ei aivojamme valaise, veljeyden inspiratsioni ei rintaamme kohota. Meidän tahtomme ei käy kohti ihanteita, meidän sydämemme ei rakasta vapautta. Oman pikkumaisuutemme orjia me olemme, omien vähäpätöisten himojemme vankeja. Ja sentähden meidän täytyy tapella ja taistella, sentähden turvautua nyrkin voimaan, että uskon puutteessa edes sillä tavalla pääsisimme vapaiksi itsestämme.»

Kolme vuotta kohta. Puolitoistasataa viikkoa, jotka eivät koskaan tahtoneet loppuun vieriiä. Tuhat tuskan ja kyyneleiden päivää.

Mutta ensimmäinen sotatalvi oli myös innostuksen ja ihanteiden aika. Silloin uskottiin pyhän sodan oikeudellisuuteen. Silloin taisteltiin aatteiden puolesta. Silloin vihollinen oli ihmiskunnan ihanteiden pettäjä, rikoksentekijä, jota oli rangaistava. Silloin voitto oli varma, ja pikainen voitto, joka vihollisen kukistaisi ja maan pinnalta hävittäisi.

Tuli sitten toinen talvi, unesta herämyksen ja pettymyksen vuosi. Vihollista ei äkkiä voitukaan kukistaa. Voittoa ei käden käänteessä saavutettukaan. Ihanteet unohtuivat, unelma haihtui, tosi oli edessä. Ei lippujen liehuessa, ei sävelten soidessa voittoon kuljettu, eikä sankarikuolemaan aatteen puolesta. Vaan myrkkyykaasujen lippuina leijaillessa ja tulitorvien manalaisesti paukuessa vyörytettiin ihmislaumoja surman suuhun kuin karjaa ainakin ja maailmanpalon mylvinään hukkuivat ruhjottujen ja silvottujen kiroukset ja hätähuudot. Kuinka pallon tulisikaan voitto maksamaan? Kuinka kauan kestäisi, ennenkuin se saavutettaisiin?

Ja nyt on kolmas talvi vierinyt, uupumuksen, avunhuudon ja toivottomuuden talvi. Nyt ei enää uskota voittoon, nyt korkeintaan siitä puhutaan. Vihollista ei voida kukistaa, ei maan tasalle hävittää. Sodalla ei mitään saavuteta. Kaikki on turhaa. Voitto olisi liian kallis. Sota on vain itsensä hävittämistä.

Alkavatko ihmiset tulla järkiinsä? Alkavatko nähdä, että kaiken ja kaikkien loppu on edessä, elleivät sotaa lopeta? Alkavatko oivaltaa, että sota on pahan hengen työtä, ettei Jumalalla ole mitään sen kanssa tekemistä? Saavuttavatko kansat tasapainonsa jälleen, ennenkuin ehtivät tehdä itsemurhan?

Ah, ei, kansat ovat kuin valloilleen päässeitä villipetoja ja niiden johtajat ovat kuin pillastuneita hevosia. Ne ovat vimmassaan sokeita, ne ovat kauhusta mielettömiä. Mikä saa heidät talttumaan?

Mutta keskellä tätä vimmaista sekasortoa on yksi kansa hulluudesta herännyt ja taistelee nyt itseään irti sotakuumeen hourailusta. Sen sydämen pedon kynnet ovat raadelleet väyksiin: sen viha on lauhtunut, sen mieli on toipumassa, sen silmä on kirkastumisillaan. Se heitti ikeen hartioiltaan, se kumosi vanhat käsitykset vallan oikeudesta, se viitotti vallankumouksessa rauhan tien. Se ei tuonut vielä rauhaa maailmaan, mutta se näytti, että rauha on mahdollinen sitten, kun kansat itse sitä vaativat. Ja keskellä sotaa se ryhtyi itseään uudistamaan.

Sama vallankumous se oli kohtalon hetki Suomenkin kansalle. Vuosisatoja kestäneen orjuuden yöstä Suomen kansa äkkiä astui päivän valoon ja vapauteen. Ei kohtalo hetkeä valinnut meidän mieleemme mukaan. Ei se tuonut antimiaan silloin, kun maailmassa vallitsi rauha, kun oma kansamme lainkuuliaisena ja hiljaisena työskenteli hyvinvointinsa puolesta; — vaan silloin, kun sota oli katkaissut kauppasuhteet vieraitten maitten kanssa, kun puolikolmatta vuotta kestänyt ennen kuulumaton sorto oli saanut kansan ajattelevat yksilöt häpeästä ja tuskasta hulluuden partaalle, kun sodan aikana kiskotut verot ja elintarpeiden huimaavat hinnat olivat tehneet elämän vähävaraisille sietämättömäksi, kun vihdoin uhkaava nälänhätä oli järkyttänyt kansan koko sielullista tasapainoa, silloin kohtalo heitti mahtisanansa vasten kasvojamme: «olkaa itsenäinen kansa! Tulkaa omillanne toimeen!»

Ja kuitenkin se niin olla pitää. Sillä vielä ei ole mikään kansa tullut itsenäiseksi muuten kuin tuskan ja kärsimyksen kautta. Sentähden iloitkaamme, ottakaamme vastaan kohtalon lahja — sillä kohtalo ei anna mitään ansiotta — ja katsokaamme, mitä erityistä oppia tulevaisuutemme ja itsenäisyytemme suhteen saamme ottaa näistä kahdesta suuresta tapahtumasta: sodasta ja vallankumouksesta.

II.

Nykyinen maailmankamppailu opettaa kansoille merkillistä läksyä; maailmanpolitiikan johtajillekin käy päivä päivältä selvemäksi se merkillinen totuus, että sodalla ei enää saavuteta mitä sillä tavotellaan. Kumpikin sotivista puolista oli asettanut itselleen päämäärän, jonka se luuli helposti ja nopeasti saavuttavansa sodan avulla. Tämä päämäärä oli epätsekkäämpi ja kauniimpi sanoissa kuin todellisuudessa, mutta ihanana lupauksena se väikkyi ja houkutteli sekä kansoja että niiden johtajia turvautumaan sodan ja väkivallan hirmukeinoihin päämäärän ihanuutta saavuttaakseen. Ja mitenkä on käynyt? Sota on osottautunut samanlaiseksi kuin suuri tuli, jota ei voi hillitä. «Tuli on hyvä palvelija, mutta huono herra.» Sotakin oli ennen — niin ainakin uskottiin — hyvä palvelija, joka toi isännälleen rikkautta ja valtaa. Mutta nyt on sota kasvanut isäntiään mahtavammaksi. Nyt ei se ole palvelija, vaan herra. Sodan jumala on katkonut orjankahleensa, noussut rautaisessa ja verisessä majesteetissaan ja nauraa nyt kolkkoa nauruaan ihmiskunnalle, joka sitä uhmaili. Missä on nyt se hyvä, jota sodan piti tuoda mukanaan? Missä on kunnia, missä on rikkaus, missä on valta? Entinen kunnia on veritöihin tahrautunut, konna-toihin kaatunut. Entisetkin säästöt ovat tyhjiin kuluneet ja päivä päivältä kasvava velkataakka on kukistamaisillaan suurvaltain entisenkin ylpeyden ja mahdin. Kaikki laskelmat näkyvät pettäneen, kaikki ihanteet ovat särkyneet. Ja hävityksen keskeltä on alkanut kuulua uusi ääni. Ankarana ja tuomitsevana, jylhänä omantunnon äänenä se ensin kuului — «mitä varten olette syösseet itsenne pahaan ja syntiin?» Mutta kun tarkemmin kuuntelemme, on se ääni alkanutkin puhua uuden, ihanteellisen päämäärän maanivaa kieltä: «maailman kansat, oppikaa luopumaan sodasta ja väkivallasta!» Ja siinä on sodan sanoma.

Eihän tämä ole mikään uusi oppi, vaikka se tässä yhteydessä onkin hämmästyttävä. Maailman jaloimmat ja viisaimmat ihmiset ovat aina niin opettaneet: he ovat rauhaa rakastaneet ja väkivaltaa kammoneet. Buddha kielsi jyrkästi sodankäynnin ja verenvuodatuksen ja Kristus sanoi: «joka miekkaan tarttuu se miekkaan hukkuu».

Lukekaa niitä kymmeniä ja satoja teoksia, jotka nykyisen sodan aikana ovat nähneet päivänvalon: toiset niistä puolustavat sotaa, mitkä liittolaisten kannalta, mitkä keskusvaltojen kannalta, toiset taas ovat kirjoitetut

sotaa vastaan, mitkä tuomiten sotimisen sinänsä, mitkä keksien keinoja sotien ehkäisemiseksi ja ainakin nykyisen sodan lopettamiseksi. Lukemisesta joudutte lopulta aivan pyörälle ettekä tiedä, mikä on oikein ja mikä on väärin. Jokainen tekijä todistaa järkevästi ja loogillisesti, että hänen näkökantansa on oikea. Toisena hetkenä te myönnätte itsellenne, että kyllä maailman menestykselle on välttämätöntä, että liittolaiset voittavat; toisena hetkenä tuskaisena huomaatte, että Europan elämästä ei tule mitään, ellei Saksa pääse oloja järjestämään; ja kolmantena järkenne näkee selvästi, että olemme kaikki perikadon partaalla, jos sota vielä jatkuu, jollei rauha kohta palaja. Lopulta olette aivan ymmällä. Ettekö huomaa, että järjelle voi todistaa mitä vain? Ettekö huomaa, että elämä opettaa meitä omalla tavallaan? Ettekö huomaa, että elämän syvempiä asioita on otettava vastaan uskossa?

Juuri uskossa. Sillä usko kirkastaa järjen. Usko tulee sydäimestä ja omastatunnosta. Usko on meidän siveellinen tietoisuutemme. Tämä siveellinen tietoisuus sanoo meille samaa kuin Kristus ja Buddha: älä tee väkivaltaa! älä tapa, älä ryöstä, älä polta, älä hävitä! Me tiedämme, että se tietoisuus puhuu oikein. Vaikka järkemme vetäisi esille mitä verukkeita tahansa, me tiedämme sydämessämme, että viisaat vapahtajat ovat oikeassa: väkivalta ja murha on väärä.

Entä puolustussota? Jos toiset hyökkäävät meidän kimppuumme? Eikö meidän silloin tule puolustaa isänmaatamme, vapauttamme, elämisen oikeuttamme?

Ketkä sitte hyökkäisivät? Kiinalaisetko? Neekeritkö? Ennen maailmassa kansainvaellusten aikana oli todella olemassa tämä mahdollisuus: silloin sodilla olikin toinen luonne. Mutta nyt? Nyt kristityt valtiot ovat haarniskoituina toisiaan vastaan. Nyt he taistelevat keskenään ja ovat tämän jo vuosisatoja tehneet, huomaamatta, mikä hirvuisin jumalanpilkkua siinä piilee. Vaara ei uhkaa ulkoapäin, vaan omassa leirissä. Mikä tähän on syytä? Mikä on syytä tähän hämmästyttävään pelkoon?

Koko pelko on joukkosuggestionia, jonka syy on katsantokannoissa ja kasvatuksessa. Meitä kasvatetaan väärin. Lapsista saakka saamme oppia, että sota on suurta ja jaloa — tai oikeammin: voitto sodassa. Kuolla sodassa on kunniaakasta, anastaa sodassa itselleen rikkauksia on sankarillista ja suurta. Mitä sodan avulla voitetaan, se on oikeudella voitettu. Meidän mielikuvituksemme johdetaan täten harhaan. Ja meiltä peitetään, mitä ihmiskunnan vapahtajat ovat opettaneet.

Kuinka tätä sitten perustellaan? Sillä, että valtiosta tehdään epäjumala. Valtio on jotain mystillistä ja itseolevaista, aivankuin elävä yksilö. Nerokkaat ajattelijat nimenomaan niin väittävät, sekottaen täten yhteen kansan sielun eli korkeamman minän (jota teosofit kutsuvat «kansallishaltiaksi») ja valtioaatteen. Tällä mystillisellä valtiopersonallisuudella on sitten jumalalliset etuoikeudet: se on yli-ihminen, jonka vapautta ei rajota tavallinen inhimillinen siveellisyys. Tavallinen ihminen kielletään jo katkismuksessa tappamasta, varastamasta, pettämisestä, ryöstämisestä. Mutta samassa katkismuksessa opetetaan nimenomaan valtiosta eli sen jumalallisesta hallitusvallasta, että sillä on valta jäsentensä elämän ja kuoleman yli, että se voi myöntää heille oikeuteen tappaa j.n.e. Kun näet valtio julistaa sodan, silloin kansalaisille annetaan oikeus tappaa ja ryöstää. Valtiosta on täten tehty epäjumala.

Epäjumala, joka suoraan sanoen on alapuolella ihmisyyttä. Sillä jos valtiosta olisi tehty jumala, pitäisi kai sen siveellisyys olla korkeampi tavallisia inhimillisiä siveyskäsitteitä. Kuinka voimme kunnioittaa ja pitää arvossa valtion ylipersonallisuutta, jos se saa esiintyä ryövärinä, murhaajana, salakavalana petturina? Semmoisetko käsitykset meillä olisi jumalallisesta oikeudesta?

Siihen meitä kuitenkin joka maassa kasvatetaan. Ja sentähden meissä elää järjetön pelko. Kun kerran opimme ajattelemaan omasta valtiostamme, että sillä on oikeutta sodan avulla laajentaa rajojansa ja valtaansa, hallita toisia kansoja, vaatia niiltä veroa j. n. e., on luonnollista, että toisilla valtioilla on sama oikeus vaikkapa meidänkin suhteemme. Siis jos jokin valtakunta voittaa meitä sodassa, on se oikeutettu vaatimaan meiltä kaikenlaisia korvauksia, ehkä kokonaan valtaamaan maamme ja hallitsemaan meitä. Täten joudumme elämään ryövärinä ryövärien keskelle. Ei koskaan ole mitään takeita siitä, ettei taloomme äkkiä

hyökätä, ettei pistetä tulta sen nurkan alle, ettei sen asujaimia hätyytetä ja murhata. Ei koskaan ole mitään rauhaa. Rauha on näennäistä, se on vain aselepoa. Niinhän ennen sanottiinkin: *si vis pacem, para bellum*, jos tahdot rauhaa, valmistaudu sotaan. Sentähden rauhamme ei ole muuta kuin loppumatonta sodan valmistusta: yhä suurempien armeijojen harjottamista ja ylläpitämistä, yhä uusien ja vahvempien linnotusten rakentamista, yhä tehokkaampien murha-aseiden keksimistä ja valmistamista. Rauha on jatkuvaa jännitystä ja pelkoa, täynnä epäluuloa ja arkuutta, todellista helvettiä maan päällä.

Kuinka siitä helvetistä pääsemme? Muuttamalla ajatuskantaamme, uudistamalla kasvatustamme. «Tietysti minä en aio hyökätä kenenkään kimppuun», sanoo jokainen kristitty valtio, «mutta tuota naapuria epäilen!» Sen sijaan pitää oppia sanomaan: «Kunhan minä vain pidän huolta itsestäni, etten tee kellekään vääryyttä enkä väkivaltaa, kyllähän aina toiset pahaa karttavat!» Pelon sijaan on astuva luottamus. Ja semmoinen luottamus lankeaa itsestään, kun meitä kristityitä ihmisiä kasvatetaan oikein.

Elämmehän yhteiskunnissamme rauhassa ja levossa. Emmehän ole rautaan puettuja toisiamme vastaan, eiväthän meidän kotimme ole linnotuksia. Ei kuularuiskuja ole meidän ovillamme eikä taskumme ole täynnä revolvereita ja pommeja. Olemme uskoneet järjestyksen ylläpidon erityiselle virkakunnalle, joka suojelee meitä ja omaisuuttamme siinä harvinaisessa tapauksessa, että ryöväreitä ja varkaita kimppuamme hyökkää. Miksikä ei olisi samalla tavalla valtioiden laita? Miksikä eivät kansat voisi elää rauhassa ja sovussa keskenään? Miksikä ei heillä voisi olla kansainvälinen poliisilaitos, joka ylläpitäisi järjestystä valtioiden kesken siinä tapauksessa, että jonkun tekisi mieli langeta vanhaan murhan ja varkauden syntiin? Ja miksikä ei olisi olemassa kansainvälinen oikeuslaitos, joka sovittamalla ratkaisisi kaikkia mahdollisia kansainvälisiä eripuraisuuksia: eiväthän kansat sinään joudu riitaan keskenään, ainahan «kansainvälisissäkin» konflikteissa on kysymys vain jonkun yksilöryhmän tai luokan eduista. Mutta kun olisi olemassa korkein yhteinen tuomioistuin, sovinto-oikeus ja järjestyskunta, silloin ei kansojen tarvitsisi ylläpitää seisovia armeijoja eikä linnotuksilla ja murhakoneilla häpäistä jumalan luontoa. Mitään luonnottomia rajoja ei olisi. Kaikki, jotka yhdessä tahtovat muodostaa kokonaisuuden, ovat vapaat sitä tekemään. Kansat muodostaisivat valtioita luonnollisten suhteitten perusteella, sen nojalla että heillä on yhteinen kieli tai sen nojalla että asuvat samassa maassa tai sen nojalla että tahtovat auttaa toisiaan. Suomen kansa esim. voisi auttaa ja sivistyttää lappalaisia, venäjänkarjalaisia j. n. e.

III.

Venäjän vallankumous on myös opettanut Europan kansoille merkillisen läksyn, jota kyllä kaikki eivät vielä ole oivaltaneet. Vallankumous aiheutui lähinnä sodasta ja se nousi leimuavana protestina sotaa vastaan; sentähden tuntui kuin ilmassa noina maaliskuun päivinä, että nyt sota pian loppuu: eihän semmoinen vallankumous saattanut kulkea historian ohi tärisyttämättä ja järkyttämättä koko maailmaa. Mutta vallankumous on tapahtunut, sota yhä jatkuu ja Venäjälläkin näyttää siltä, kuin varustauduttaisiin uudella voimalla sitä jatkamaan. Ehkä siis vallankumouksella ei ollutkaan yleismaailmallista merkitystä, ehkä se oli vain olojen pakosta aiheutunut yksityistapaus Venäjän historiassa?

Ei, sydämemme ei alistu sitä uskomaan. Sen mielestä Venäjän vallankumouksella on suuri historiallinen merkitys, suurempi vielä kuin Ranskan vallankumouksella kahdeksannellatoista vuosisadalla. Ja vaikka sen terottama totuus ei olisi täydellisesti kirkastunut edes Venäjänkään kansalle vielä, olisi tämä silmäin hämäryys ohimenevää laatua ja aiheutuisi nykyisen tilanteen vaikeudesta. Sillä niin mullistavaa laatua on tuo vallankumouksen opettama läksy, kun sen oikein ymmärrämme. Ranskan vallankumous hävitti sädekehän kuninkuuden ympäriltä ja osotti, että mikään hallitus ei ollut jumalan armosta, vaan kansan tahdosta; mutta Venäjän vallankumous — paitsi että se omalle kansalleen opetti, että tsaari ei ollut jumalan puhutorvi maan päällä — on ottanut askeleen edemmä. Se on selvittänyt Europan kansoille ja koko maailmalle, että ei kansakaan ole oikeutettu antamaan valtaa yksityisille: sillä valtaa voidaan käyttää väärin ja se voi hetkessä muuttua mielivallaksi.

Täten Venäjän vallankumous sittekin läheisesti liittyy sotakysymykseen, ja ensimmäinen vaikutelmamme oli paikallaan. Sillä mikä on ollut maailmansodan syynä? Se että kansat ovat antaneet n. k. hallitukselle valtaa olla mielivaltaisia s. o. tässä tapauksessa syöstä sotaan.

Hallitusvalta tietenkin nojautuu siihen harhakäsitykseen valtiosta, josta edellä oli puhe. Kun valtio on yli-personallisuus, on hallitus tuon yli-personallisuuden aivot ja saattaa päättää, koska on ryhdyttävä ryöväykseen, murhaan ja väkivaltaan; sillä hallitukseen on keskitetty valtiopersonallisuuden valta. Mutta kun harso temmataan silmiltämme ja me näemme, että valtio ei olekaan mikään mystillinen personallisuus, silloin ei valtiollisen ja yhteiskunnallisen järjestyksen valvoja ja toimeenpanija, toisin sanoen hallitus liioin ole oikeutettu käyttämään valtaa, jota ei valtiolla ole.

Kellä sitten on valtaa? kysyne moni oudoksuen. Vastaus kuuluu: ei kellään. Ei kellään ole valtaa väärin tekoon. Kaikki väärinteko johtuu mielivallasta. Olkoon, mutta pitäähän olla valtaa tehdä oikein! Sanotaanhan jumalastakin, että hän on kaikkivaltias.

Aivan niin, ja tässä meillä onkin kaiken harhakäsityksen ydin. Sillä kaikkien valheiden perusvalhe on, että jumala olisi kaikkivaltias, toisin sanoen, että olisi olemassa kaikkivaltias jumala, joka esim. voisi syöstä osan ihmiskunnasta iankaikkiseen kadotukseen. Kaikkivalta jokapäiväisessä kielessä ei ole muuta kuin mielivaltaa, ja mielivaltaista jumalaa ei ole. Maailma ei ole niin järjestetty. Maailma ei riipu minkään tyrannijumalan oikeista. Maailma on lakisiteinen kosmos. Jumala, oli hän personallinen tai personaton, on yhtä suuressa määrin elämän lakien alainen kuin heikoin hänen luoduistaan, sillä hän on Elämän laki itse.

Kun valtiolla yli-personallisuutena oli oikeutta ihmisryhmien elämän ja kuoleman yli, oli tämä harhakäsitys luonnollinen johtopäätös tuosta toisesta harhaopista, että jumala oli itsevalttias tyranni. Kun jumala kerran saattoi päättää ihmisen ikuisesta onnesta tai onnettomuudesta, niin tottakai valtio, joka edusti jumalallista järjestystä maan päällä, saattoi määrätä ihmisten maallisesta elämästä! Mutta nyt on semmoinen jumala syösty valtaistuimeltaan, ja hänen kanssaan sortuu myös vanha käsitys valtiomahdistista.

Valtiolla ei ole mitään valtaa, sillä valtio ei ole mikään personallinen olento.

Mutta mikä sitten on hallitus ja mitä valtaa sillä on? Ja mitä oikeastaan on valtio? Niin, asia selviää, kun tarkemmin määrittelemme, mitä tarkotamme sanalla valtio.

Tällä sanalla on mielestämme sekä abstraktinen että konkreetinen merkitys. Abstraktisesti katsoen valtio on se ihanne, jonka mukaan jokin ihmisryhmä — yksi kansa tai useampia yhdessä — järjestää elämänsä kokonaisuutena; joka ihanne puolestaan on kansan eli kansojen korkeamman minän, kansallishengen eli kansallishaltian inspiroima ja joka on saanut lähimmän ja välittömimmän ilmauksensa valtion n. k. perustuslaeissa. Konkreetisesti katsoen valtio taas on tämä järjestetty kokonaisuus, varsinkin sen suhteissa toisiin samanlaisiin järjestettyihin kokonaisuuksiin eli valtioihin. Valtion voi täten muodostaa ainoastaan kansa, joka on herännyt ajatteluun ja itsetietoiseen elämään, kansa eli ihmisryhmä, joka on vapaa. Sillä valtio ei perustu valtaan, vaan vapauteen. Suomalainen sana valtio ei näin ollen ole hyvin keksitty; latinalainen sana status, josta eurooppalaiset sanat johtuvat (*stato, état, state, Staat, stat* j.n.e.) merkitsee vain «pysyväinen tila».

Asiantuntijat eivät tietenkään hyväksy tätä määritelmäämme valtiosta. He sanovat valtiokäsitteen olevan paljon laajemman ja viittaavat siihen, että ihmiset vaistosta, luonnon pakosta rakentavat valtioita eikä vapaasta valinnasta, ei ihanteellisesta näkemyksestä, joka korkeintaan voi tulla kysymykseen sangen myöhäisellä kehitysasteella; historia itse todistaa määritelmäämme vastaan.

Olkoon. Tässähän onkin kysymys vain sanasta, ja me voimme yhtä hyvällä syyllä väittää, että historia on puolellamme.

Mekin myönnämme, että historiallisesti verrattain myöhäisellä kehitysasteella vasta yksilöryhmä muodostaa valtion, sillä se, mikä on olemassa ennen sitä, ei mielestämme ole muuta kuin valtion irvikuva eli teennäinen valtio. Ihmiset ovat luonnostaan yhteiskunta-olentoja; yhteiskuntia siis syntyy itsestään. Mutta valtiollisesti katsoen eli valtioina nuo yhteiskuntarakennukset ovat teennäisiä, sillä kansat eivät ole muuttaneet yhteiskuntiaan valtioiksi, vaan ainoastaan jotkut älykkäämmät ihmisryhmät kansoissa. Täten valtio ei ole syntynyt vapauden, vaan pakkovallan pohjalle, eikä se silloin meidän kannaltamme ansaitse valtion nimeä, vaan valtion irvikuvan eli teennäisen valtion. Tasavaltoja ne harvoin ovatkin, vaan kuningas- ja keisarikuntia jumalan armosta.

Meidän määrittelymme valtiosta asettaa sen aina ja yksinomaan vapauden pohjalle. Vapaa ja itsetietoinen ihmisryhmä yksin luo itselleen valtion. Eikä siinä luomisessa käytetä valtaa, vaan vapautta. Vapautta järjestää omaa elämäänsä sekä sisään- että ulospäin, sekä sisä- että ulkopolitiikassa.

Kansa säätää lait, hallitus valvoo niiden käyttöä ja toimeenpanoa, nimitettäköön valtiota sitten tasavallaksi tai perustuslailliseksi monarkiaksi tai miksi vain. Mutta mitään valtaa hallituksella ei ole, ei mitään valtaa lain ylä- tai ulkopuolella. Ja niinkuin Venäjän vallankumous nyt on meille opettanut: ei kellään ole valtaa, ei hallituksella eikä kansalla, ryhtyä hyökkäyssotaan esim. Tämän nykyisetkin hallitukset tietävät tunnossaan oikeaksi, sillä jokainen niistä selittää totisena, että he käyvät puolustussotaa, yksinomaan puolustussotaa! Vihollinen on hyökännyt heidän kimppuunsa — salakavalasti hyökännyt — ja täytyyhän heidän maatansa puolustaa. Ja kuitenkin totuus on, että joka ikinen oli valmistautunut hyökkäyssotaan ja juuri hyökkäyssotaa ajatellut! Sillä miksikä muuten jokainen olisi suunnitellut itselleen niitä ja niitä maita, niitä ja niitä korvauksia voitokkaan taistelun palkaksi?

Todellisen valtion konkretinen olemassaolo perustuu täten siihen ihanteeseen, joka on saanut ilmauksensa kansan säätämässä valtion perustuslaeissa. Perustuslait muodostavat pohjan ja kehyksen kaikille toisille laeille ja säädöksille. Perustuslait ovat sinä kehänä, jonka yli ei saa astua, ja samalla sinä piirinä, jonka sisällä eduskunnilla ja hallituksilla on täysi vapaus järjestää oloja parhaimman käsityksensä mukaan. Perustuslaillisessa valtiossa ei tarvitse pelätä »valtaa», ei yksityisten, ei ryhmäkuntien, ei luokkien. Sillä vaikka eduskunnalla ja hallituksella on vapaat kädet, on mielivalta mahdoton perustuslakien nojalla. Mielivalta hallituksen puolelta saisi heti aikaan vallankumouksen itsetietoisessa kansassa.

Vaikeus ei siis ole hallitusvallan käytössä, vaan perustuslakien laadinnassa. Kuka ne laatii? Kansa tietysti, mutta millä tavalla? Kuinka »koko kansa» voi laatia perustuslakeja? Kuka takaa, että ne tulevat viisaat? Eikö enemmistö aina edusta tyhmyyttä, vähemmistö viisautta?

Saattaa olla, kun on kysymys eduista ja etuoikeuksista, jotka eivät kaikkia koske, mutta ei silloin, kun on kysymys yleisinhimillisistä velvollisuuksista ja oikeuksista. Muutamat siveelliset peruskäsitteet ovat sitä laatua, että jokainen ihmisyksilö ymmärtää ja tuntee ne oikeiksi. Ja mitä perustuslait saisivat ilmaista muuta kuin kansan korkeimpia siveellisiä käsitteitä?

Ei kysymys ole siitä, että kansan jossakin mahdottomassa yleiskokouksessa pitäisi laatia perustuslakinsa. Laatikoot lakipykälät vaikkapa yksilö, kansan viisain yksilö! Kysymys on vain siitä, että kansan pitää kokonaisuudessaan hyväksyä omat perustuslakinsa — ei ainoastaan jonkun valitun eduskunnan, vaan todella kansan kaikkien yksilöiden, tapahtukoon tämä sitten vaikkapa kuntakokouksissa ja vieköön aikaa vaikkapa vuoden. Perustuslakiehdotus on painettuna saatettava jokaisen kansalaisen luettavaksi ja harkittavaksi. Ja hyväksyttynä se on aina jokaisen uuden täysikäisen kansalaisen allekirjotettava, kun hän saavuttaa kansalaisikänsä tai -oikeutensa.

Venäjän vallankumous, johon on aivankuin keskittynyt aikamme valtiolliset, kansalliset ja yhteiskunnalliset ihanteet, on opettanut meille, mihin suuntaan semmoiset perustuslait on laadittava. Näytteeksi laadimme tähän pari pykälää, jotka mielestämme osottavat, mihin suuntaan nykyaikaisen kansan

käsitykset todellisesta valtiosta käyvät:

§ X. Me kaikki vapaat (suomalaiset j. n. e.), jotka yhdessä muodostamme (Suomen j. n. e.) valtion, julistamme täten yhteiselämämme perussäännöksi ihmishengen pyhyiden ja loukkaamattomuuden. Yhteisönä yhtä hyvin kuin yksilönä julistamme rikokseksi murhan ja väkivallan. Murha ja väkivalta on rikos ei ainoastaan yksilön harjottamana vaan vielä suuremmassa määrässä, kun joukossa sitä tehdään, ja kaikista suurin rikos olisi, jos kansa, asiaa harkittuaan ryhtyisi n. k. sotaan. Poistaaksemme murhan ja väkivallan pahimmat mahdollisuudet julistamme täten varsinaisten murha-aseiden, kuten kanuunien, kiväärien, pommien j. n. e. valmistuksen ja käytön kielletyksi. Teollisuudessa tarvittavien räjähdysaineiden ja metsästyksen tarpeellisten aseiden valmistaminen on valtion hallussa, ja valtio myös valvoo niiden käyttöä.

§ XX. Niinikään julistamme inhimillisen omistusoikeuden pyhäksi ja loukkaamattomaksi; yhteisönä yhtä hyvin kuin yksilönä julistamme täten varkauden, petoksen, ryöväyksen, toisen omaisuuteen vahingoittamisen tai hävittämisen rikokseksi. Omaisuudella ja omistusoikeudella julistamme tarkotettavan seuraavaa: 1) yhteistä eli valtion omaisuutta on maa, jota yksilö on oikeutettu vuokraamaan valtiolta; 2) yksityisomaisuutta ovat inhimillisen työn tulokset, jotka lahjan tai kaupan tai vaihdon kautta saattavat siirtyä yksilöltä yksilölle.

§ XXX. Julistamme myös pyhäksi ja loukkaamattomaksi ihmishengen henkisen vapauden, joka käsittää ajatus- ja uskon-, lausumis-, paino- ja kokoontumisvapauden. Yhteisönä emme erityisesti suosi mitään uskontoa tai kirkkoa, vaan annamme vapauden kansalaisille keskenään liittyä seuroiksi ja kirkkokunniksi, ja olkoon jokaisen jumalanpalvelusmuoto loukkaamaton ja pyhä. J. n. e.

Kuten näkyy, sosialistinen ohjelma. Ei suinkaan kukaan ajatteleva ihminen muuten saata kieltää, että nykyajan valtiollis-yhteiskunnallinen omatunto viittaa juuri sosialistiseen suuntaan?

IV.

Paljon meillä siis on Suomessa oppimista sodalta ja vallankumoukselta. Nyt on valjennut meidän vapautemme ja itsenäisyytemme päivä, nyt on samalla valjennut kansallisen ja kansainvälisen vastuullisuutemme päivä. Nyt maailma tulee katseellaan seuraamaan, kuinka meidän onnistuu olojamme järjestää. Osaammeko niin menetellä, että meidän teoistamme on maailmalle hyötyä? Osaammeko olla esimerkiksi ja esikuvaksi kansoille, jotka tuskaan ja toivottomuuteen ovat vajonneet, jotka ovat nähneet kaiken vanhan häviävän ja nyt sielunsa koko kaiholla ikävöivät uutta — uutta elämää, uutta yhteiskuntaa, uusia ihmisiä? Kohtalo tarjoo meille tilaisuuden — eikö meidän Suomen kansana tule sitä käyttää?

«Oi sinä maailmoiden isä ja jumala, auta meitä tässä työssämme sinun valtakuntasi tulemisen puolesta!»

Sillä «jumalan valtakunta» maan päällä olisi todellinen valtio!

Ennen kaikkea meidän tulee varoa, ettei ilomme kohtalon lahjasta ja viittauksesta paisu yli äyräiden: ilomme ei saa herättää meissä vääriä itsetuntoa ja ylpeyttä. Emme saa unohtua ajattelemaan, että tässä onkin kysymyksessä vain meidän oma itsenäisyytemme, vapautemme ja onnemme; ettei meidän tarvitse välittää muusta maailmasta, ja ennen kaikkea, ettei meidän tarvitse välittää ajan suurista ihanteista ja aatteista. Perikatoamme kohti kulkisimme silloin! Jos muusta maailmasta tahtoisimme eristäytyä, jos itsekkäästi etsisimme vain omaa kuviteltua onneamme ja hyvinvointiamme, jos kuurona pysyttelisimme jumalan maaniville kehotuksille hengessämme ja sydämessämme, kuka silloin takaisi, ettei kohtalon käsi ottaisi meiltä takaisin sitä lahjaa, jonka arvoa ja pyhyyttä emme vielä osanneet ymmärtää?

Sentähden muistakaamme, että yhteiskuntaa rakentaessamme todella otamme vaarin ajan merkeistä,

etemme pilkkaa ajan ihanteita, etemme sulje silmiämme niiltä laajoilta ja ihmeellisiltä näköaloilta, jotka nyt vihdoin tuhatvuotisten kamppailujen ja tuskien perästä ovat kansoille avartuneet.

Tiedämme kyllä, että Suomessakin on pilkkaajia ja epäilijöitä. Tiedämme, että on niitä, jotka leimaavat ajan aatteita haaveellisiksi, utopistisiksi ja kutsuvat tässä esittämäämme valtiokäsitystä epäkäytännölliseksi ja mahdottomaksi toteuttaa. Kuinka olisi mahdollista valtion pysyä koossa ilman sotavoimaa, kuinka olisi mahdollista, että ihmisluokat ja yksilöt luopuisivat kaikenlaisista etuoikeuksistaan!

Niin, emme ollenkaan yritä todistaa, että se on mahdollista. Ehkä se toistaiseksi vielä on mahdotonta? Tiedämme vain, että se on välttämätöntä, että se on tulevaisuuden vaatimus, että se on syntymäisillään olevien uusien ihmisten elämänehto. Ja välttämättömyys tekee mahdottomankin mahdolliseksi.

Minkätähden tuo uusi kansallinen ja kansainvälinen elämämuoto olisi mahdoton? Kai sentähden, että ihmiset eivät vielä ole siihen kypsyneet? Kai sentähden, että peto ihmisen rinnassa vielä on ylivoimainen?

Mutta onko se ylivoimainen? Eikö vielä merkkiäkään ole näkynyt ihmisrinnan toisesta asujaimesta, jumalasta eli enkelistä? Onhan ihminen toki ihminen ja semmoisenaan lähempänä — tai ainakin yhtä lähellä — enkeliä kuin eläintä! Mutta merkkiähän onkin näkynyt! Mitä on tämän sodan hirmuinen sielullinen tuska ollut muuta kuin inhimillistä tuskaa, inhimillistä surua ja häpeää siitä, että peto oli päästetty kahleistaan? Mitä on tämä vuosisadan alusta saakka elänyt ja yhä kasvanut uuden ja paremman kaipuu, joka nuorta polvea on niin levottomaksi tehnyt, — mitä se on muuta kuin ihmisen kaipuu yli-ihmiseen eli enkeliin tai, jos niin tahdotte, eläinihmisen kaipuu ihmisyyteen? Merkkejä ei ole puuttunut, sillä uuden jumalan henki on alkanut liikkua vetten päällä.

Ja sentähden on tuskallista seurata jokapäiväisiä sanomalehtiämme ja hengittää niiden raskasta ilmaa, joka on uskon puutteen ja pessimismin myrkyttämä. Ne eivät enää näe, mihin on luottamista. Tätä emme niin ihmettele. Sodan alussa, kun Saksan menettely Belgiaa vastaan kauhistutti maailmaa, herättivät liittolaisten, varsinkin Englannin, koreat puheet pienten kansojen oikeuksista iloisia toiveita meikäläisissäkin isänmaanystäväissä. Myöhemmin samojen suurvaltain käytös Kreikassa löi pirstaleiksi kaikki toiveet ja paljasti puheiden mitättömyyden. Sitä epäluottamusta hallituksiin, joka tämän johdosta valtasi meikäläistenkin mielet, emme, kuten sanottu, ihmettele.

Mutta ihmettelemme, etteivät kaikki näe, mihin todella on luottamista. Eikö siis osata lukea ajan merkkikieltä? Onko sittenkin Venäjän suuri vallankumous huvennut historian yöhön vähäpätöisenä ja unohtettavana pikkutapahtumana? Eikö enää muisteta, että se toi totuuden maailmaan, että se paljasti sotaa käyvien suurvaltain itsekkäät laskelmat ja tarkotukset, että se käsintuntuvasti todisti, mistä päin pelastus on odotettavissa? Eikö siis Venäjän vallankumous kaikille opettanut, että tulevan rauhan suurissa uudistuskysymyksissä ei ole luottamista nykyisiin horjuviin ja väärällä pohjalla toimiviin hallituksiin, vaan yksistään aatteiden omaan voimaan ja horroksestaan heräävien kansojen tietoisuuteen?

Jos emme kaikki vielä ole sitä huomanneet, niin huomatkamme se nyt!

Aatteeseen on nykyhetkellä luotettava, kansojen itsemääräämisoikeuden, vapautteen ja itsenäisyyden kaikkivoittavaan aatteeseen. Ja sentähden älkäämme unohtako, että aate elää nyt kansanvallan merkissä. Ennen oli valiojoukkoja, jotka totuuden näkivät, kansat vaelsivat pimeydessä. Ranskan suuri vallankumous näytti vilaukselta totuuden kansanjoukoillekin, mutta ajan verivirta tempasi totuuden pyörteisinsä ja hukutti sen, ja kohta se oli kaikilta unohtunut. Nyt Venäjän vallankumous näytti totuuden kansoille kirkkaampana kuin koskaan ennen, eikä se vielä ole sumuihin peittynyt, ei hukkunut eikä unohtunut. Älkäämme mekään sitä silmistämme päästäkö. Tunnustakaamme suoraan, että maailma on uudistettava, että uusi yhteiskunta on rakennettava ja että tämä yhteiskunta on veljeyden pohjalle perustettava. Älkäämme pelätkö kohtalon käskyä, että Suomessa kansan nyt on astuttava oloja järjestämään. Tapahtukoon alussa erehdyksiä, mentäköön liiallisuuksiin, poikettakoon harhapoluille. Erehdykset aikoinaan korjataan. Pääasia, josta

kaikki riippuu, onni, menestys, Suomen koko tulevaisuus, on suunta, johon kuljetaan. Kun suunta on selvä, on voitto varma.

Ja miksikä näin ollen oltaisiin pessimistejä? Onko uskomme niin pieni? Eikö meillä ole uskoa ollenkaan? Emmekö usko, että jumalalla on suunnitelma, että maailmaa johtaa viisaus suurempi kuin meidän?

Onko niin vaikea todella uskoa jumalaan? Onko niin vaikea uskoa jumalan valtakunnan tulemiseen?

Ah, me nykyajan keski-ikäiset ihmiset ja monet nuoret, jotka olemme epäuskossa ja epäilyksessä kasvaneet! Ovatko meidän silmämme todella niin sameat, ettemme näe uuden ajan lähestyvän suurin askelin, uuden ajan ja uuden uskon, joka ei enää ihmisiä toisistaan erota, vaan liittää ne yhteen suureksi perheeksi? Ovatko korvamme niin kuurot, ettemme kuule uuden jumalan puhuvan — uuden jumalan, joka on sama iankaikkinen isä, jota kaikki valistuneet ovat palvelleet — veljeyden ja ihmisyyden jumala?

Todella! Meidän isämme ja jumalamme on veljien ja ihmisten jumala. Hän ei kuule enää »syntisten puhetta», vaan ainoastaan ihmisten, jotka uskaltavat rakastaa. Hän ei ole enää sortajain ja pettäjain jumala, vaan iloisesti työskenteleväin kansalaisten ja veljeyttä toteuttavien ihmisten jumala. Niin tunnustakaamme häntä Suomessa ja täyttäkäämme hänen tahtonsa.

21. VI. 1917.

V.

Edellä oleva kirjoitettiin ennen juhannusta, nyt olemme elokuun puolivälissä. Lakko keskeytti painattamisen, ja koska tällä välin on ehtinyt »todellisuuksien» näkyväisessä maailmassa tapahtua paljonkin, josta voi oppia ottaa, lienee paikallaan liittää tähän vielä muutama sana.

Vallankumous on Venäjällä kehittynyt suuntaan, joka monen mielestä tuntuu taantumukselliselta: samalla kun sotaa yhä innokkaammin yritetään jatkaa, otetaan taas käytäntöön vanhan vallan metoodeja, kuolemanrangaistus, kotitarkastukset, vangitsemiset j. n. e. Suomessa eduskunta on ottanut askelen, joka on yhtäpitoinen vallankumouksen alussa lausuttujen periaatteiden kanssa, mutta joka muutamien mielestä nykyhetkellä on uhkarohkea: se on julistanut itsensä korkeimmaksi hallitusvallaksi Suomen sisäisissä asioissa.

Tämän kirjasemme tarkoitus ei ole sekaantua päivän poliittisiin kysymyksiin. Pysymme periaatteellisella kannalla ja katselemme tapahtumia syrjästä. Mitä oppia voimme nyt ottaa vallankumouksen myöhemmistä vaiheista?

Näemme 1:o, että pyörät vallankumouksen voittovaunussa ovat alkaneet kitistä, sentähden että on ilmaantunut erimielisiä ihmisryhmiä, jotka ajattelevat eri tavalla korkeimman vallan käyttämisestä ja lähimmistä tehtävistä. Niinkauan kuin kaikilla oli sama päämäärä, vanhan vallan kukistaminen, yhdisti kaikkia sama suuri tuska ja jännitys ja alussa sama suuri riemu päämäärän saavuttamisesta. Mutta kun tämä ensimmäinen asema oli voitettu, avautui uusia näköaloja, ja tiet haaraantuivat eri suuntiin ihmisryhmien erilaisuuksien mukaan. Näyttää siltä, että ihanne ja lopullinen päämäärä ei ole kaikilla aivan sama.

Kun katselemme tarkemmin, näemme kuitenkin 2:o että ihanne saattaa olla sama — kyllä kaikki vilpittömästi uskovat toivovansa kaikkien onnea, — mutta että keinoista päämäärän saavuttamiseksi ollaan eri mieltä. Ja tältä kannalta tuntuu, että ihmiset oikeastaan jakaantuvat kahteen ryhmään. Toiseen ryhmään kuuluvat ne, jotka omasta mielestään pitävät lujasti kiinni periaatteista eivätkä millään hinnalla tahdo niistä luopua tai antautua kompromisseihin, mutta jotka taas toisten silmissä ovat haaveksijoita, kiihkoilijoita,

epäkäytännöllisiä ihmisiä. Toiseen ryhmään sitävastoin kuuluvat ne, jotka omasta mielestään ovat viisaita ja käytännöllisiä realipolitikoitsijoita, koska he muka pitävät silmällä nykyhetken vaatimuksia ja mahdollisuuksia, mutta jotka taas arvostelijajansa kannalta ovat taantumuksellisia, aatteen pettäjiä ja luopioita.

Kun tarkastelemme vielä syvemmälle, näemme vihdoinkin 3:o, että vaikkakin ihanne olisi molemmilla ryhmillä sama ja vaikka kaikki uskoisivat tavoittelevansa kaikkien yhteistä onnea, erimielisyys keinojen suhteen johtuu siitä, että ihmiset eivät ole täysin selvillä omista vaikuttimistaan eivätkä omista päämäärästään, joihin tietämättään pyrkivät. Ihminen on, kuten edellä olemme sanoneet, sekä enkeli että eläin. Jos enkeli todella tahtoo kaikkien parasta ja kaikkien onnea, tahtoo taas eläin omaa personallista onneaan. Jos ei ihminen tunne itseään, hän voi luulla eläintään enkeliksi ja palvella omaa itseään silloin kun uskoo kulkevänsä korkeimman asioilla. Kuinka moni ihminen tunteeakaan itseään tyystin? Tässä ihmisen sisäisessä kaksinaisuudessa piilevät elämän ulkonaiset ristiriidat. Ja moni ajattelee, ettei konflikti ikänä ole ratkaistavissa.

Siihen pessimismiin emme kuitenkaan heittäydy. Elämme, kuten sanottu, ajassa, jolloin enkeli ihmisessä alkaa herätä. Ihmisen ei tarvitse joutua ristiriitojen orjaksi. Hän voi niin valistaa järkeään ja mieltään, että kykenee arvostelemaan vaikuttimiaan ja itse asettumaan taistelussa oikealle puolelle, tietäen, että hänenkin oma eläimellinen onnensa riippuu siitä, ettei enkelin tahtoa loukata.

Asema on siis seuraava.

Jokaisessa ihmisessä piilee syvimmällä hyvä (enkeli). Tämä hyvä tahtoo kaikkien ihmisten onnea. Se hyvä on heräämisillään ja siihen on tartuttava. Merkkeinä ja todistuksina siitä ovat aikamme suuret yksityisiä ja kansoja yhdistävät liikkeet, jotka tavoittelevat aatteellisten, uskonnollisten, poliittisten, yhteiskunnallisten ja taloudellisten epäkohtien, vääryyksien ja liika jyrkkien eroavaisuuksien poistamista, m. m. siis sosialistiset, demokratisoivat ja vallankumoukselliset liikkeet. Sisimmässä hengessään ne ovat ihmisenkelin puolella, enkelin, joka tahtoo kaikkien onnea.

Mutta semmoisina kuin ne esiintyvät maailmassa näyttää siltä, kuin ne tavoittelisivat jonkun erityisen ihmisryhmän — enemmistön — onnea, sorretun köyhälistön onnea. Ja tämä peittää totuuden toisilta, sillä onhan luonnollista, että ne, jotka uusien aatteiden voittaessa varmasti tulisivat onnellisemmiksi, myös ensimmäisinä oivaltavat aatteiden merkityksen ja rupeavat niitä kannattamaan.

Tästä kuitenkin on johtunut, että totuus, joka on yhteisomaisuutta, on joutunut jonkun ryhmän eli luokan erikoisomaisuudeksi, kuten sosialismin on käynyt.

Sosialismi on nyt luokkataistelua.

Muutamain mielestä sen voima on siinä. Köyhälistöllä on etua sosialismin voitosta, siis ainoastaan köyhälistö kykenee sosialismia kannattamaan, sen puolesta taistelemaan ja sen hyväksi uhrautumaan.

Meidän mielestämme siinä on sosialismin heikko kohta. Tullessaan luokkataisteluksi se luopui alkuperäisestä päämäärästään, joka oli kaikkien ihmisten onni. Tai ehkä paremmin sanoen: sosialismin muuttuminen luokkataisteluksi oli luonnollista kehitystä; mutta jos se siksi jäisi, häviäisi se omaan kykenemättömyyteensä toteuttaa alkuperäistä ihannetta. Sillä miksikä »onni» kulkisi vain luokalta luokalle? Miksi se ei voisi asua kaikkialla yhtäaikaan?

Jotta sosialismin suuret aatteet voittaisivat maailmassa, saisivat mullistuksia aikaan ja tekisivät kaikkien onnea mahdolliseksi, täytyy niiden siis ensin tulla kaikkien omaisuudeksi. Niiden täytyy lakata olemasta luokka-aatteita ja itse julistaa itsensä siksi, mitä todellisuudessa ovat: yleisinhimilliseksi totuuksiksi.

Kun sosialistiset aatteet saavat tämän luonteen yleisessä mielipiteessä, silloin yleinen mielipide niiden avulla valistuu. Yksilöiden järki ja ajatuselämä puhdistuu, tunteet taipuvat itsestään yhteisen hyvän puolelle ja enkelin tahto — kaikkien onni — herää itsetietoiseksi ihmisten rinnassa.

Ja kun ihmiset täten saavuttavat suuremman itsetuntemuksen, he kykenevät arvostelemaan omia vaikuttimiaan ja arvostelussaan asettumaan enkelin puolelle. Mutta sen tehdessään heidän on helpompi sovittaa keskinäisiä erimielisyyksiä — kuten nyt jo tapahtuu eri puolueissa, — kun kiinnittävät katseensa kaikkien yhteiseen päämäärään. Eivätkä keinoistakaan ole niin jyrkästi eri mieltä, että nimittäisivät toisiaan epäkäytännöllisiksi haaveilijoiksi tai taantumuksellisiksi luopioiksi, sillä kaikki tietävät, että periaatteita ei hetkeksikään saa päästää näkyvistä, vaikka niiden toteuttamisessa on noudatettava realisten mahdollisuuksien määräämää järjestystä. Päinvastoin ihanne — kaikkien yhteinen päämäärä — kirkastuu jokaiselle yhä selvemmäksi, yhä suuremmoisemmaksi, yhä lumoavammaksi, kuta enemmän sitä eri puolilta valaistaan.

Tämän olemme nyt oppineet ymmärtämään, ja sama, minkä olemme tässä puhuneet sosialismista, pitää paikkansa toisistakin aatetodellisuuksista, kansain välisestä politiikasta, Europan ja maailman olojen järjestämisestä, kirkkojen ja uskontojen suhteista j. n.e.

Ken elää, hän näkee unelmain toteutuvan, vaikka vielä olisivatkin pilvilinnoja, jotka aurinkoa pimittävät.

13. VIII. 1917.